

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 39.

V petik 16. Velkiga travna

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorek in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blažniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

Po smrti v pokoj djanega fajmoštra Andreja Uršiča spraznjena, cesarskemu patronatu podveržena fara Košana, je bila nje dozrajnemu opravniku Jožefu Bergantu podeljena. Ljubljana 8. maja 1851.

Danes bo k deželnemu zakoniku in vladnemu listu za krajnsko kronovino v slovenskem in nemškem jeziku izdan in razposlan naslovni list z abecednim zapopadkam za tečaj 1849 in

naslovni list z abecednim zapopadkam za tečaj 1850

V Ljubljani 16. maja 1851.

Od c. k. vredništva deželnega zakonika in vladnega lista.

Danes bo XX. del III. tečaj 1851 deželnega zakonika in vladnega lista za Krajnsko izdan in razposlan.

Ljubljana 13. maja 1851.

Od c. k. vredništva deželnega zakonika in vladnega lista za Krajnsko.

13. maja 1851 je bil XX. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Ukaz ministerstva za vojaštvo 12. Marca 1851, s katerim se po najvišjem pooblastitvenju odločbi patenta za strelni prah od leta 1807, da ne smejo Židovi (Izraeliti) ne strelnega praha in solnitarja delati, ne ž njim kupčevati, moč odvzame. — Cesarski ukaz 16. Marca 1851, s katerim se izda razjasnjenje §. 346 reda kasenske pravde. — Cesarski ukaz 16. Marca 1851, s katerim se izda več odločb zastran reči deželske knjige in zemljišnih ali gruntnih bukev. — Razpis denarstvenega ministerstva 22. Marca 1851, s katerim se razglasi ravnanje z dne 17. Marca t. l. izsrečkanimi nemškimi peneznimi listki po 10 kr. v verstii čerka X, 1. — Razglas c. k. krajnskega deželnega poglavarstva 8. Marca 1851 zastran čišenja koč konj, kateri so imeli smerkelj ali červa. — Razglas c. k. kr. dež. poglavarstva 31. Marca 1851. Dolžnost c. k. sodnij po kratki poti iz zemljišnih bukev razjasnjenja dajati zavoljo izmere neposrednjih davšin od pravnih oprav, ktera gre davknim uredam.

Danes 14. maja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XXXIII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista in sicer v edino-nemškem kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 110. Cesarske ukaz od 24. aprila 1851 glede blaga, ki ni mitnini podverženo, ako se pelje čez mejo Tirolsko in Vorarlbersko, Ilirske ali benečanske morske bregove in razpis ministra denarstva od 7. maja 1851 za izpeljavo tega ukaza.

Št. 111. Ukaz ministerstva bogočastja in uka od 30. aprila 1851, zadevajoč praktično

izobraženje kandidatov učilištvu v natorstvenih učenostih.

Št. 112. Ukaz ministerstva denarstva od 2. maja 1851, s katerim se mitnina za vpeljavo soli s 5 kraje. na cent vpelje.

Št. 113. Razpis ministra vojaštva od 3. maja 1851, zadevajoč vlovljenje begunov po žandamerii in plačila za vlovitev.

Št. 114. Ukaz ministra denarstva od 6. maja 1851, glede količnega pripetja.

Št. 115. Razpis ministerstva pravosodja od 9. maja 1851, s katerim se naznani, da v §. 9. lovske postave od 7. marca 1849 odločeno kaznovanje prestopka ravno tu §. 7. zapadajočega predpisa seže v opravilo oskerbniških gospok ne pa kazenskih sodnij.

Potem se bo od tečaja 1850 XI. del v horvaško-nemškem, LXXX. del in CXL. del v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju, poslednjic XXVII. del od leta 1851 v vsih dvojnih izdanih razun romanskega izdal in razposlal.

Zapopadek teh delov se je že pri edino-nemškem izdanju razglasil.

Dunaj 14. maja 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Nevradni del.

Želje mnogih.

Veliko si ljudje obetajo, kakošne milosti bodo dobrotljivi cesar Franc Jožef ob svojim častljivim kronanji delili, torej sprožimo tudi mi tukaj misel, s katero naj bi dobrovolil Bog ali pa kak moder človek milostljiviga cesarja navdati. Le to je namreč, de naj bi se tudi vojaških uhajavcov ali tako imenovanih dezertarjev spomnili. Več je taci, ki se po kotih potikajo, nekteri so tudi sicer pošteni ljudje v družih rečeh, zgubljeni so pa za Boga in za človeško družbo, in nekteri so, ki se že po 10, 15, 20 let tako pohajajo kakor zgubljeni sinovi in so tako rekoč persiljeni, hudo delati in krasti, ker med ljudi ne smejo. O kako veliko bi bila dobrota, ako bi milostljivi cesar takim odpustili; in jih Bogu, domačii in človeški družbi zopet dali! Koliko manj hudiga bi se potlej po deželah zgodilo! Koliko očetov in mater, koliko bratov in sester bi se razveselilo! Obljubimo, de bi ta milost bila vsim Avstrijancam iz serca vzeta.

Kako po novi Abecednici otroke s pridom in urno brati učiti? *)

Ker je zlo veliko na tem ležeče; po kakšnim učilu ali metodi učenik otroke učiti brati se mi potrebno zdi, nektere misli razodeti, kako bi se otroci po imenovani Abecednici urno in s pridom utegnili branja navaditi.

Nar pred naj se otrokam pove; kako se tem bukvicam pravi, ki jih imajo v rokah, de se spakodrane besede: „plattelof, nambihlajn“ in

*) Slovenska Abecednica za otroke; v novi in stari pisavi. Pri J. Blažniku v Ljubljani; cena 3 kr.

kar je enaciga, počasi pozabi. Sploh je dobro otroke navaditi, de vedo vse imenovati, kar v branje in Abecednico zadeva, toraj naj jim učenik vselej pove, kaj v Abecednici zdaj dalje pride, potlej še le naj jim razlaga. Morebiti bi bilo prav, ako bi jih navadil, de bi se znali odrezovati, kakor nasledova:

Učenik. Kaj stoji naj odzgoraj v Abecednici?

Učenec. Številka ena (1.).

Učenik. Kaj pride potlej?

Učenec. Čerke ali pismenke.

Tukaj je naj bolje, de otroci čerke čisto, to je, soglasnice s primernimi glasnicami vred izgovarjajo p.: a, he, ee, . . . ef, ha itd. Še le, ko pridejo do 3. številke, se jim pove, de v branji imajo le glasnice vselej polni glas ali de se čisto slišijo, soglasnice pa same za se nimajo polniga glasu, se tedaj v branji ne slišijo tako glasno, de se brez glasnic še glasno izgovoriti ne morejo, torej jim pravijo tudi tihnice. —

Ko otroci čerke (1.) sploh poznajo, ko jih znajo vprek sem ter tje, in opodolgim doli in gori brati (v ta namen so primerno zverstene), naj učenik še le pove, de so nektere čerke glasnice, druge soglasnice, in naj jih nauči, de mu bodo znali odgovarjati, kakor nasledva:

Učenik. Kaj pride za čerkami v Abecednici?

Učenec. Za čerkami nasledvajo glasnice.

Učenik. Ktere so tedaj glasnice?

Učenec jih bere, in naj se navadi, jih tudi iz glave povedati.

Učenik. Kaj zdaj nasledva?

Učenec. Številka dve (2.) in potlej po dve in več glasnic zaporedama. Jih bere. itd.

Pri 3. št. naj se otroci še le naučijo soglasnice tako izgovarjati, kakor se v branji slišijo, namreč brez pomoči glasnic: b, c, d, itd. in naj jih pod 3. št. vselej tako bero. Na dalje uprašenje, kaj de nasledva? je odgovor: Po dve soglasnici vred. Tudi te naj otroci tako izgovarjajo, kakor se v branji slišijo, namreč v enim glasu brez pomoči soglasnice (kolikor se to da).

Kar zlogovanje, ali bolj prav: branje zlogov tiče, otrokam ne stori velike težave, ako le čerke prav dobro poznajo. Pove se jim, de se morajo vse čerke zaporedamo izgovoriti, in de soglasnice same zase nimajo nikolj polniga glasu, ampak le tako, kakor je bilo rečeno, de se v branji bero.

Ko otrok sam od sebe bere p.: a-b, e-b, . . . b-a, b-e . . . , se mu reče, de se morete čerki še bolj skupej stopiti, de bo en sam glas: ab, eb, . . . ba, be . . . De se otroci preveč po tlačansko ne navadijo brati, naj se vsak odstavek bere poprek in opodolgama. Nekoliko tlačansko (mehaniško) pa mora vsaka abecednica napravljena biti, sicer bi bilo samouku, katerih je po deželi še zmiraj dosti, skoraj nemogoče se brati naučiti. Pa sej mora tudi vsak šolarček več ali manj svoj samouk biti; če tega ni, bo težko kej z njim.

Pri izrekovanji zaznamnjanih glasnic (11.) se je treba precej pomuditi, in jih velikrat ponavljati.

De je razlaga stare pisave na 15. strani vmes vzeta, in ne še le na koncu pridjana, ne more kej kaziti, ker se tudi lahko preskoči, ako učenik ravno želi celo abecednico v novi pisavi poprej z otroci prebrati, potem še le k stari prestopiti. Potrebno je pa, de se otroci zgodaj naučijo tudi v starini brati, v kateri je narveč koristnih bukev spisanih, in jih mnogo še bo. Narveč otrok v veliki noči šolo zapusti; potrebno je tedaj, de v starini znajo brati, akoravno bi še ne bili vse Abecednice prebrali.

Per branji je zlasti na to gledati, de otroci dolgočasno ne zategajo in tudi zopernatorno ne vpijejo, de se pri ločnicah primerno ustavljajo, in bero, kakor se čedno govori.

J.

Avstrije prihodnost.

(Dalje.)

IV.

Že nemški cesar *Jožef drugi*, sin slavne cesarice *Marije Terezije*, kralj českega in ogerskega kraljestva, knez in ljubljeni vladar notrajnih dednih avstrijskih dežel, ki se je na tako imenitno stopnjo od božje previdnosti postavljen, klical *prijatla človeškega rodu*, je netrudno pota iskal, po katerih bi on bil v stanu svoje v mnogih zadevah razno vladane dedne dežele v eno državo zjediniti. Že o njegovih časih ni bilo dvomljivo; de cesarska oblast zastran vesolnih nemških zadev bolj in bolj peša in pogubi nasproti hiši. Naj nam bo pripušeno vzroke te prigodbe poverhama pretresti. Nekateri rimsko-nemški cesarji pred nastopam Rudolfa I. so sebi po volitvi izročeno državo v notrajnih in zvonajnih razmerah prav modro in junaško vladali, sloveli so med njimi Karol veliki, Arnulf I., trije Otoni, Henrik III., Miroslav I. in II. — Škodljivo je bilo vunder stanovitu blagostanosti nemškega cesarstva, sicer nar imenitnejši države kersanskega sveta, de cesarji niso bili dedni samovladarji, temuč le po volitvi zbrani knezi zdaj te zdaj une nekterikrat clo ptuje slavne hiše. Prigodilo se je tudi, de sta se dva vkupaj zvoljena cesarja zavolj krone z kervotočno vojsko prepirala, savolj tega je pri knezih spoštovanje vladarskiga veličanstva sčasama popolnoma oslabilo. Pri takih priložnostih nadvojvodi, vojvodi, knezi in grofi, akoravno le služabniki začasniga deželnega poglavarja, niso samudili njemu, če jim dopadel ni, pokornost popolnoma odreči, cesarje so volili in odstavljali, dokler je čas prišel, de celih dve in dvajset let na Nemškim ni bilo ne kralja ne cesarja. Vsaki lahko prevdari, kako se je takrat ravnalo, kako živelo, ko je bila gola sila vir pravice. — Cesar Rudolf I. je temu roparskimu djanju konec storil, z mogočno roko je poterl nepokorne vazale, med njimi pervaka bohemskiga kralja Otokarja, ki je v časih prazniga cesarskiga sedeža svoje posestvo silno razširal. Njegovi nasledniki niso bili v stanu po svojim izgledu veljavnosti vladne moči ohraniti. — Nikoli več nezaceljeno rano so pa vsekali cesarstvu prepri zastran cerkvenih prememb, ki so se začeli po Lutrovim krivoverstu o začetku šestnajstiga stoletja.

Tačas se je razklala do zdaj v veri saj zedinjena država v katolški in nekatoški del, tridesetletna vojska je sklicala armade skoro cele Evrope na nemške planjave. V spravi leta 1648 so bile bogate dežele nemškemu odtergane, cesarska oblast komaj imena vredna. Dvestoletno vojsko z Turki je cesar Leopold I. slavno končal, večidel z močjo dednih dežel, ker se nekteri luteranski knezi niso

sramovali z Turškim Sultanom clo v zvezo podati, de bi ložeji pomanjšali moč svojiga katolškiga cesarja! Kako so posamesni nemški knezi, nekda vsi služabniki cesarske krone, iz pomanjšanja njene oblasti silno rasli, nam kaže posebno zgodovina poruskiga kraljestva. Kralj Friderik II. je prevzel v letu 1740 od svojiga očeta, kateri si je poprej Brandenburški markgraf kraljevo krono na glavo djal, komaj tri milijone podložnikov, vunder je v letu 1786 umirajoč svojimu nasledniku več ko deset milijonov prebivavcov zapustil. On se je prederznil cesarico Marijo Terezijo v nar hujsi težavi s silno vojsko napasti, de je miroljubna kneginja morala kraljevimu vojšaku lepo Silezio v rop pustiti, katere zgube ona vse dni svojiga življenja pozabila ni. — Po takih prigodbah se ni čuditi, de je v drugi polovici pretekliga stoletja le komaj senca nekdašnje cesarske oblasti na Nemškim gospodarila. Tako od nezvestih knezov zapušena sta Marija Terezija in Jožef II. morala pomoč v zvezi z vladami ptujih držav iskati, tedaj je tačasni slavni minister *Kavnitx* se pridružil politiki Bourbonov, francozovskiga kraljeviga rodu. V znamenje te zveze je Marija Terezija dovolila v zakon svoje hčere Marije Antonije z francozovskim kraljevim sinom, ki se je kralj Ludovik XVI. klical. Dobro je Jožef II. spoznal, de zavolj svojoljubniga in samopridniga obnašanja nekdašnjih vazalov zdaj po svojostojnosti hrepenečih nemških knezov cesarstvo svojimu razpadu nasproti hiti, tedaj je skerbel bohemsko in ogersko kraljestvo z notrajnimi dednimi avstrijskimi deželami v eno sklenjeno državo z primerjeno vstavno vlado zjediniti, gotovo je že on v glavi nosil misel *stvaritve avstrijskiga cesarstva*.

On je spoznal, de zvonaj nemškiga nobedin jezik avstrijskih narodov nima pripravne lastnosti kakor vradni in vladni jezik rabljen biti, tedaj mu je bilo zlo mar znanost nemškiga jezika in literature v ljudskih in vikših šolah po mogočnosti razširati. Nemški jezik mu je v roke ponudil nar pripravnejši vezalo svoje dedne dežele v edino na natanjko zedinjeno državo spremeniti, v njegovim djanju najdemo saj zastran nekaterih razmer vodilno misel vesoljne vstave, katero je naš zdajni svitli cesar Franc Jožef I. avstrijskim narodam podaril, naj nam ta okoljšna kaže kako potrebna v *zgodovini vkoreninjena* je naprava naše zdajne vstave, ne pa, kakor se nekterim po glavi blodi le popisani list. Ko so se poslanci ogerskiga kraljestva na stoletne navade ogerske vstave vpirali in se prederznili potrebnim premembam v bran ustaviti, jim je modri vesoljnosti skerbljivi cesar odgovoril: *Jez sim nemški cesar, kakor taki tudi ogerski kralj, ogersko kraljestvo ni samostojna dešava temuč enako drugim mojim dešeram le kronna dešela mojiga cesarstva*. On si tudi ni dal na glavo postaviti krone St. Štefana, on ni prisegel na staro vstavo imenovaniga kraljestva. Temu ravnanju Jožefa II. govori tud državna vladbina vstava 4. sušca 1849 le od *eniga* kronanja cesarja kakor avstrijski cesar, le od *ene* prisege na vladbino vstavo. Za zedinjenje, za povzdigo in srečo svojih ljubljenih dednih avstrijskih dežel je Jožef II., narbolj razsvitljeni knez svojiga časa, živel in gorel.

Žali Bog! de mu dano ni bilo vpeljavo svojih dobrih namenov v blagoslovljeno djanje doživeti! Povzdiga in omika človeškega rodu in od tod izvirajoča blagostanost vsih državljanov brez razločka stanu — od teh namenov je bil vladan v svojim djanju. Le deset let je samodržno vladal nemško cesarstvo in svoje avstrijske dežele, *non diu sed totus* pravi napis svojimu svitlimu stricu od ranjica

cesarja Franca na Dunaju vstavljene podobe. Za Avstrijo pa kakor prihodnjo samostojno državo naših časov se je prikazala že ob svojih dnevih vesela zarja, katere svitile žarke sovražni oblaki popolnoma otamniti niso bili v stanu. V oprostenu človeškiga duha od vezalov, katere so mu mnoge stoletja silne zoperstavke stavili, v napravah katere je nepozabljivi Jožef II. v življenju sklical, leže korenine dreveza, kateriga široke veje obsežejo zdaj avstrijsko cesarstvo kakor *samostojno in svobodno po vstavi vladno*, veliko evropsko državo, torej se pri popisovanju Jožefove vlade nekaj zamudimo. Kar je on *mislil*, je zdaj *vpeljano*: enakopravnost oseb, stanov in narodov zastran vsim veljavne vstave; kar je on ukazati namenil, je zdaj gotova neizgubljiva reč, namreč zedinjenje mnogih razno vladanih dežel, katere so poprej le v cesarski osebi vezalo najdle, v *eni* po vstavni vladi nerazvezljivi državi.

Pravijo, de je že on besede izrekel, katere kažejo, kako daleč je njegov razsvitljeni um mnenje njegoviga stoletja presešel, namreč: v resnici dobra, pravim potrebam ljudstva primerjena vstava velja mem še tako izversteniga vladarja, ker njegove imenitne lastnosti z njim umerjejo, pripravna vstava pa (naj se ne pozabi de pravimo *pripravna*) je v stanu srečo in blagostanost ljudstva v mnoge stoletja zagotoviti. In naj vsaki dobro prevdari, *kda* je Jožef II. svoje premembe in nove politiške naprave zavzetimu svetu oznanil, v kakšnih okoljšnah, in proti kakim zoperstavkam se je pogajal, jih vpeljati? — Že deset let poprej, ko je napočil prvi dan francozovske revolucije, katere nasvetovavci in stvarivci so se tako ponosno hvalili, de je od tod še le zasijala zveličavna luč človeškemu rodu. Dobro je naš Jožef previdil, de tako, kakor se je do njegovih časov skoro v vsih razmerah ravnalo, reči več v dolgi čas ostale ne bodo. Kakor je bil on sovražnik vsake silne revolucije, tako je bil on prijatelj pametne mirno prevdarjene premembe. Cesar bistriga uma in razsvitljeniga duha je gotovo previdel, kaj se na Francozovskim za prihodnost, za bližno prihodnost pripravlja, ker je svojimu svaku dobroimu, potem tako nesrečnimu Francozovskimu kralju, takrat še samodržnimu vladarju lastne države netrudno svetoval, *potrebnih prememb več ne odlašati*, in večini človeškiga rodu po krivim naloženo breme sčasama dvigniti, in tako celo Evrope pred silnim zdaj in zdaj žugajočim potresam obvarovati. Nikoli niso Francozi ptujiga vladarja s tako častjo sprejeli, kakor Jožefa, ko je francozovske mesta obiskal, žali Bog de ondota vlada nagnjena ni bila nasvetovanim namenam resnično vpeljavo dovoliti, ne bila bi Evropa skusila ne perve francozovske prekucije, ne njenih žalostnih nasledkov, ki tako strašno še v naše čase sežejo. — Jožef II. je v persih nosil resnični namen, celi človeški rod, kateriga prijatelj se je vse dni svojiga življenja skazal, k veči in veči stopnji prostosti, sreče, blagostanosti povzdigniti, vunder ne po tej poti, kakor so nasledniki prekucije zmirej hotli, de bi državna moč le izviralala iz volje ljudstva ali ljudskih poslancov, de bi vladarju le moč perviga služabnika države v roke dana bila. To zmoto, katero so poslanci narodniga zbora v Parizu med tem postave svoje vstavne vlade vsilili, je on overgel. Njemu je cesarska volja bila pervava državna oblast, kar je on k sreči svoje samovladije namenil, je hotel vpeljati, brez od ljudstva ali ljudskih poslancov nastavljenih mej. Prostost mu je bila vsim osebam enaka pravica zastran postave, vsim narodam zastran države, katera bi jih v svojim obhodu obsegla.

Vse avstrijske svoje dedne dežele je ho-

tel terdno nerazdeljivo zedinjiti, in v zvezi z Nemškim h nar imenitnejši stopnji evropske veljavnosti povzdigniti, — vidimo skoro ravno tisti namen, kateriga si je naša vlada predočila.

Vunder je Jožef II. kakor daleč je sijala slava njegoviga razsvitljeniga uma, pri nemških in ptujih vladah kakor tudi pri svoji vladni izročeni ljudstvu mnoge zoperstavke najdel. Najdemo o njegovim času stranko ločitvi ogerskiga od drugih avstrijskih dežel silno udano, kakor smo jo v naših dnevih vidili. Kakor se je tudi velikoserčni cesar za edinost svojih dednih dežel trudil, terdnih korenin ni prijelo, komaj pognano cvetje je kmalo odpadlo. Nekaj pred njegovo smertjo 20. svečana 1790 je večimu delu svojih političkih preuredb veljavnost odvzel, tako pa starim navadam in postavam široko vrata odperl, tedaj je pa tudi misel zedinjene avstrijske samovladije se za šestdeset let v grob položila. — Le v cerkvenih rečeh Jožefova vlada ni ostala prosta zmot. Modrijani osemnajstiga stoletja so osvobodnje celiga sveta v sercu nosili, li cerkveni oblasti naložene verige se jim niso preteške zdele; tode kar je Jožef II. naložil, je Franc Jožef I. odvzel, vsim enaka prostost je tud cerkvi zazorela! — Scer pa bo gotovo zgodovina v zlate bukve vse zapisala, kar je on za povzdigo svojih avstrijskih dežel storil.

(Dalje sledi.)

Austrijsko cesarstvo.

Krajska.

V letu 1850 je bilo na Krajskem 15,595 rojenih, v letu 1849 pa 15,420; tedaj v letu 1850 za 175 več, in sicer moškega spola 7445, ženskega 7048 zakonskih, nezakonskih pa 560 moškega in 533 ženskega spola; 5 zmed njih ni bilo katolčanov.

Umerlo jih je v letu 1850 vsih skupej 15,974 in v letu 1849 pa 14,056 in sicer moškega spola 8445 in ženskega 7529, med njimi 129 nekatolčanov. Toraj je v letu 1850 1918 ljudi več umerlo, kakor v letu 1849. Iz tega se vidi, da jih je v letu 1850 379 več umerlo kakor je rojenih bilo.

Poročenih je bilo v letu 1849 3612, med njimi 6 razne vere, v letu 1850 pa 3318; tedaj v letu 1850 294 manj kakor v letu 1849.

* Že spet beremo v „Neuigkeitsbureau“: V Žuženbergu na Koroškem!! so pripeljali pred sodbo človeka, ki je sumljiv, da je svoji materi in sestri s trupom kavo osladil.

Koroško.

Iz Celjovca piše ondašnji časopis, da so v cestnih zadevah sedaj na Koroškem četere misli; eni hočejo občno popravo vsih cest, drugi da naj se Ljubelj preverta, tretji želijo brodarstvo po Dravi, četerti železnico. Le sama poprava starih cest je vse premalo za sedanji čas; — prevertanje Ljubelja — že stara misel, ktere stroški so na 7 milijonov prevdarjeni — bi tudi ne pomagalo veliko; — tedaj bi le brodnarstvo po Dravi (stroški so na 20 milijonov gold. prerajtani) — nar bolj pa železnica pomagala ali iz Bruka ali pa iz Marburga v Celjovec, ktera bi na pol manj stroškov prizadjala, kakor brodnarstvo po Dravi, — tedaj kliče večina: železnico, železnico nam napravite, scer zaostanemo v vsim.

(Novice.)

* V letu 1850 je bilo na Koroškem 9074 rojenih, zmed njih je 3241, tedaj čez tretjino nezakonskih; fantičev je bilo 4974, tedaj kakih sto več kot deklic. V letu 1849 je bilo 487 manj kakor v letu 1850 rojenih. Umerlo jih je v letu 1850 — 8637; 148 manj kakor v letu 1849.

Horvaška.

Ivan Kukuljevič, namestnik predsednika ilirске matice je zbudil veliko misel, namreč edinega književnega jezika za vse Slavene. Na ti predlog spozna vodstvo matice za dobro, da bi se vse društva o tej reči oglasile in v ti namen poslance na en kraj poslale, se o tej velevažnej reči posvetovati. Matica ilirska predloži za zborna mesto Varšavo in misli kneza Paskievića poprašati, ako bi ruski car zbor dovolil. Ako bi se to ne zgodilo, meni, da bi bil Belgrad na mestu. Na avstrijska mesta, kakor Prag, Krakavo, Lvov se ni moglo gledati, ker obsedni stan zborov ne dopusti. Povabilni list na vse slavenske društva se bo pisal z cirilskimi in latinskimi čerkami na vse slovstvene društva na Ruskem, Poljskem, severo- in jugoslavenskem.

Avstrijska.

Bulgarski časopis „Mirozrenje“, ktereга Ivan Dobrovič vreduje, bo začel redno vsak mesec izhajati, ker se je iz treh bulgarskih mest 200 naročnikov z nova oglasilo.

* V letu 1851 se bo napravil telegraf iz Krakava v Lvov, iz Zagreba v Sibirij in Zemun, iz Pesta v Szolnok.

* Govori se od popotovanja treh ministrov; minister kupčijstva, gospod Bruck ima v London iti, minister notrajnih oprav, dr. Bach se po državi okrog podati, in minister zunajnih oprav v Draždane se napotiti.

* Hlaponi, za ktero se je darilo spisalo, so že prišli na Semering. Radovedni smo, kako da bodo obstali.

* Govori se, da se bo njegovo veličanstvo cesar že 18. t. m. v Varšavo podal, in da ga bo knez Schwarzenberg spremlj.

* Iz Berolina se naznani, da se angleška vlada ne zoperstavi več pristopu Avstrije z vsimi kronovinami v nemško zvezo in tudi francoska vlada je drugih misel postala.

* V „Brüner Ztg.“ se piše: Kakor zvemo bi znali skoraj v „Wiener Ztg.“ veselo novico brati, ki bo obsegla razprostrano amnestio, ki ne bo le ogerskim in laškim osebam podeljena, ki so se punta vdeležili, ampak tudi mnogim osebnim ljudem, posebno tistim, ki v českih terdnjavah zaperti sede. Česki dijaki pa takrat še ne bodo na versto prišli, akoravno ni dvomiti, da se bo tudi tem prizaneslo.

* Dela, ki se te dni na cesarskem dvoru opravljajo, kažejo, da bodo cesarja kmalo kronali; v višjih okrogih se govori, da se bo cesar gotovo do konca mesca junija kronati dal. Da se to tako dolgo ne zgodi, je, kakor pravijo, vzrok obsedni stan, ki se bo, če ne dvignul, saj do tistega časa vredil.

* Patriarh Rajačić bo te dni Dunaj zapustil, svoje reči je že v Karlovcе poslal.

Česka.

Na Českem je 4,521,524 prebivavcev, 1,731,470 Nemcev, 2,790,054 Slavenov. V politički zadevi se razdeli Česko v 7 vladnih okrogov, ki zapopadejo 73 okrajnih poglavarstev in 6196 občin.

* Knez Miloš Obrenović je 7. t. m. v Prago prišel.

* „Pražske nov.“ naznanijo sledeče, ki so bili zavolj velke izdaje od sodništva na Hradšinu k smerti obsojeni:

Jovan Nevidek iz časlavškega okroga na Českem, 26. oktobra 1826 rojen, katolske vere, neoženjen, do leta 1848 tehnikar na Dunaju, potem slovašk prostovolc, zavolj hudodelstva velke izdaje obsojen k smerti na višale; — Franc Gergel, rojen v Pragi na Českem 13. aprila 1822, katolske vere, neoženjen, v letu 1848 pomočnik v praškem gimnaziju, potem v Piseku, zavolj hudodelstva velke izdaje k smerti na višale obsojen;

— Franc Reis, v gičinskem okrožju na Českem rojen 11. januarja 1829, katolske vere, neoženjen, učenec zdravništva, zavolj hudodelstva velke izdaje v sedemnajstletno teško ječo obsojen; tudi so bili vse trije obsojeni, stroške sodništvu poverniti.

Te obsodbe so bile na poti pravice poterpene, na poti milosti pa Ivanu Nedwidek kaznen na dvajset, Francu Girgel na osemnajst in Francu Reis na šestnajst let ponižana.

Moravska.

„Moravske noviny“ naznanijo 9. maja: Danes je tukajšni državni zastopnik, ravno na svitlo izdane liste „moravskih narodnih novin“, namreč številke 7, 8, 16 in 18 prepovedal.

Slovaška.

Slovaki mislijo njih narodnemu pesniku J. Holly-u spominek postaviti, za ktereга se je že 374 gold. 24 kr. v srebru nabralo.

Ogerska.

Na Ogersko so se začeli vselivci iz Nemškega in drugih krajev podajati.

Lombardo-beneško kraljestvo.

Komisija za svobodo beneške barkostaje je svoje dela že doveršila.

Tuje dežele.

Bosna.

Vstaja v Bosni je končana. Omer paša stoji z zmogovavno armado v Novem. Bihač je zmagan. Še nekaj tednov in sled vstaje bo popolnoma zginul iz življenja in spomina prebivavcev.

Ker je Bosna, akoravna sila važna dežela, vendar tako malo znana, je teško značaj gibanja popolnoma zapopasti; bolj ali manj je svetu gibanje neznano, toliko pa je gotovo, da ni družega pomenilo, kakor preuredbam se ustavljati in predpravice Turkov obvarovati. Ako se preuredbe v življenje vpeljejo, se nove vstaje ni več bati, ker obilni kristjani potem prevagljivo moč dobe, ktere zaterati, ne bode več lahko mogoče.

Podonavske knezovine.

Pisma iz Bukaresta naznanijo, da je ondi začelo koj ko so ruski vojaki odsli, vretli. Tamne novice se pripovedujejo po mestu in boječe ljudi je strah obšel, da bi se spet vstaja ne dvignula. Valaška vlada skerbno čuje in zagotovijo nam, da tudi zamore vstajo v korenu vdušiti.

Nemška.

Ruski car je pruskega kralja v Varšavo povabil, ki se bo kakor pravijo 15. t. m. tje podal. Govori se tudi, da bo tudi gospod od Manteuffel z njim šel.

* Knez Schwarzenberg bo v Draždanah pogovore sklenul, tudi Manteuffel bo takrat v Draždane prišel.

Francoska.

Vedno bolj se je začelo kazati, da bi znali Napoleonove predsedništvo podaljšati, ker mnogo jih je, ki menijo, da je to edino pot, vstajo zadržati.

Danska.

Govorica se raznaša, da bo celo dansko kraljestvo nemški zvezi pristopilo.

Španska.

Na Španskem se je neka republikanska stranka zbudila.

Portugalska.

Na Portugalskem je Saldanha očitno naznanil, da se je le zoper grofa Thomar-a dvignul.

Ljubljanski novičar.

V nedeljo je šla iz Tersta skoz Ljubljano nadvojvodinja Zofija in nadvojvoda Ferdinand Maks.

